

LJETOPIS

SRGJANA TUCIĆA

1873. 9. ožujka rođen u Požegi, a 25. ožujka kršten kao Sergius Octavius, sin Carola (Dragutina) pl. Tucića Sokolovačkog, kraljevskog podžupanskog tajnika u Virovitici (Virovitica, 30. ožujka 1823. – Virovitica, ožujak 1889.) i Carmele (Emanuelle) pl. Jovanović (Novi Sad, 1842. – Virovitica, 26. siječnja 1914.). Braća: Mladen (Pakrac, 2. siječnja 1869. – Virovitica, 18. lipnja 1889.), Branislav (Virovitica, 15. kolovoza 1870. – Stenjevac, ?), Bogdan (Požega, 31. ožujka 1875. – Rijeka, 13. svibnja 1932.), Vendelin (Virovitica, 9. listopada 1879. – Zagreb, 1944.), sestra Mira (Virovitica, 2. lipnja 1881. – Pula, 7. ožujka 1967.).
1884. Ponavlja četvrti razred Kraljevske gimnazije u Požegi. Tucićeve su ocjene u prvom polugodištu četvrtog razreda sljedeće: Nauk vjere: dostatan. Latinski jezik: dovoljan. Hrvatski jezik: dobar. Njemački jezik: dovoljan. Zemljopis: dobar. Računstvo: nedovoljan. Prirodoznanstvo: veoma dobar. Krasopis: dostatan. Ni u drugom polugodištu nisu se mnogo promijenile: Nauk vjere: nedovoljan. Latinski jezik: dostatan. Hrvatski jezik: posve dovoljan. Njemački jezik: nedovoljan. Zemljopis: dostatan. Računstvo: nedovoljan. Prirodoznanstvo: dovoljan. Krasopis: dovoljan. Čudorednost mu je *bezprikorna*, a marljivost *popustna*. Ima 26 *izpričanih* i 10 *neizpričanih* izostanaka sa nastave. (Prema imeniku učenika za školsku godinu 1883./1884. Dokument je pohranjen u državnom arhivu u Požegi.) O njegovu se školovanju, očito neuspješno, brine skrbnik Josip pl. Alajevac, kraljevski kotarski umirovljeni sudac. Budući da je od mladosti živio izvan obitelji, možda je i to razlog što je kasnije ostao prislan jedino s bratom Vendelinom.
1885. 1. listopada upisan je u Kraljevsku obrtnu školu u Zagrebu.
1889. 21. kolovoza izučio je *propisane nauke za kamenokiparski obrt*, a 31. kolovoza maturirao na Kraljevskoj obrtnoj školi na Umjetničko-obrtnom odsjeku. Nastavnici Gjuro Burčić i Ignjat Franz. Prema paragrafu 67. zakonskoga članka XVII.:1884. osposobljen je za kiparskoga pomoćnika.

Kraljevsku obrtnu školu završava u razredu s Robertom Frangešom Mihanovićem i Rudolfom Valdecom. Srgjan Tucić polagao je na maturi sljedeće predmete: *teoretičke*: nauk vjere, hrvatski jezik, njemački jezik, zemljopis i povijest, računstvo i geometriju, naravoslovje i tehnologiju, oblike umjetnosti, knjigovodstvo, krasopis, gombanje i pjevanje položio je s dobrim uspjehom, kao i *tehničko-praktične* koje je *slušao u dvogodišnjem obćenitom tečaju*: prostoručno risanje, geometrijsko risanje, modeliranje te bravarsku, kovačku, stolarsku, tokarsku i klesarsku vještinu. Glavni predmet bio mu je *drvnokamenokiparski tečaj*. 31. kolovoza mu Ravnateljstvo Kraljevske obrtne škole izdaje diplomu s kvalifikacijom kiparskoga pomoćnika, a potpisnici su Iso Kršnjavi i Hermann Bollé.

1892. 29. veljače glumi u diletanskoj predstavi Kraljevske obrtne škole *Od popa do kovača*.
1895. 27. listopada po prvi puta nastupa kao glumac u Hrvatskom zemaljskom kazalištu. Tumači Rissouta u drami Victoriena Sardoua *Madame Sans-Gêne*.
U to doba potpisuje se kao Serž pl. Tucich i Serge de Tucich.
1896. 14. rujna Stjepan Miletić raskida Tucićev ugovor o angažmanu u Hrvatskom zemaljskom kazalištu.
1898. 6. svibnja održana je praizvedba drame *Povratak*. Nastupaju polaznici Hrvatske dramske škole.
Putuje po Engleskoj i Skandinavskim zemljama.
Drama u tri čina *Truli dom* objavljena je u "Viencu".
26. rujna *Truli dom* je praizveden u Hrvatskom zemaljskom kazalištu.
Objavljuje tekst s likovnog područja *Das Essegger Kriger-Denkmal* u zagrebačkom "Agramer Zeitungu" i u osječkim novinama "Slavonische Presse". U tekstu veliča spomenik *Umirući ratnik* Roberta Frangeša Mihanovića.
1899. 12. travnja, premijera jednočinke *Povratak* u Hrvatskom zemaljskom kazalištu.
12. travnja praizvedena drama u tri čina *Svršetak* u Hrvatskom zemaljskom kazalištu.
Objavljuje drame, novele i crtice u "Viencu" i "Narodnim novinama".
S publicistom i književnikom Arnoldom Hagenauerom i Charlesom Fredericom Hatfieldom putuje po Italiji, Francuskoj i Španjolskoj.
Putopis s otoka Caprija *Faraglioni* tiskan u "Narodnim novinama".

1900. U koautorstvu s Mihovilom Nikolićem objavljena mu je knjiga novela *Knjiga života*. Naslovnicu potpisuje Bela Čikoš Sesija.
Pripovijest *Zadnje poglavlje* je prvo objavljena u "Životu", a potom i ukoričeno, u Dioničkoj tiskari.
Zajedno s Milivojem Dežmanom Ivanovim Tucić uređuje mjesečnu smotru za književnost i umjetnost "Život".
Truli dom izveden u Beču (Carltheater i Theater an der Wien).
1901. Dopršava pisanje drame u tri čina *Bura*.
1903. U rujnu drama *Truli dom* izvedena u Sofiji.
11. rujna režira dramu *Povratak* u zagrebačkom kazalištu i tumači ulogu Ive. Dramu izvodi skupina njegovih prijatelja, glumaca amatera (osim Nine Vavre). Lik Jele donosi njegova sestra Mira Tucić.
Putuje u Afriku. Boravi u Egiptu i Alžiru.
Nadredatelj trupe "Suze i smijeh" u Sofiji.
21. prosinca režira prvu dramu u Sofiji (F. Schiller: *Maria Stuart*).
1904. 11. ožujka režira dramu *Truli dom*, u Sofiji. Andrija Fijan tumači lik Ivana Zaharovića Viskina.
1905. U rujnu napušta Sofiju i odlazi u Split.
26. prosinca režira u Splitu Tolstojevu dramu *Moć tmine*.
Tiskan ep *Pjesma o Bojanu Vojevodi makedonskom ustaši*.
1906. 18. ožujka režira dramu *Povratak* u Splitu.
Zalaže se za profesionalizaciju splitskoga Hrvatskog kazališnog društva.
26. lipnja postaje glavni suradnik, a potom urednik pravaških novina "Hrvatska kruna" u Zadru.
1907. Jednočinka *Povratak* tiskana je u Zadru kao knjiga. Posvećena je Robertu Frangešu Mihanoviću u *zadužbinu dvadesetogodišnjeg nepomućenog prijateljstva*.
16. ožujka režira dramu *Truli dom* u kojoj glumi lik Ivana Zaharovića Viskina.
U nakladi Hrvatske smotre izlazi *Bura*, drama u tri čina.
1908. 15. travnja postaje redatelj, a potom intendant osječkog Hrvatskog narodnog kazališta.
Režirao dvadeset četiri drame. U njegovu osječkom razdoblju (1908. – 1910.) ostvarene su šezdeset dvije dramske premijere.
17. rujna režira dramu *Bura*.
11. studenoga režira dramu *Povratak* i tumači ulogu Ive.

1910. 20. svibnja režira dramu *Truli dom* i tumači lik Ivana Zaharoviča Viskina.
7. srpnja u Varaždinu izvedba *Trulog doma* u čast 15. obljetnice Tucićeve kazališnog i književnog djelovanja.
31. srpnja napušta osječko Hrvatsko narodno kazalište.
17. rujna primljen je za tajnika zagrebačkog kazališta.
19. studenoga režira dramu F. Molnára *Gjavo*, prema vlastitu prijevodu.
12. prosinca održana premijera komedije Alfreda de Musseta *Ne kuni se!*, koju je preveo s Ivom Vojnovićem.
1911. U Osijeku, u nakladi Radoslava Bačića, izlazi zbirka "ški-
ca i novela" *Pod bičem života*.
21. ožujka režira operu Josipa Hatzea *Povratak*, prema vlastitu libretu.
18. studenoga održana praizvedba dramske trilogije *Kroz život*.
1912. U Zagrebu, u nakladi knjižare Mirka Breyera, izlazi *Tru-
li dom*.
31. ožujka održana praizvedba fantastične priče *U car-
stvu sanja*.
1913. U nakladi Društva hrvatskih književnika tiskana *Gol-
gota*.
4. svibnja održana praizvedba drame *Golgota*.
13. svibnja primljen za pravog člana Društva hrvatskih književnika.
U studenom zbog napada na dramu *Osloboditelji* emigri-
ra u Pariz.
1914. 3. travnja dobiva Demetrovu nagradu za dramu *Golgota*.
Živi u Londonu. Uključuje se u djelatnost Jugoslavenskog odbora. Dopisuje se s Josipom Bachom, Vladimirom Treščecom Branjskim i Milivojem Dežmanom Ivanovim.
Objavljena mu je tročinka *Kozaci*, u listopadskom broju "Vienca".
Javlja se u "Savremeniku" pjesmom *Na Temsi*, a feljtoni-
ma u "Obzoru" i "Agramer Tagblattu".
1915. U Londonu mu je objavljeno djelo *The Slav Nations*.
14. ožujka "New York Times" donosi prikaz više članaka pod skupnim nazivom *The Slav Nations*.
26. listopada postaje predavač slavenskih jezika (bugar-
ski, srpski) na University of London (King's College).
- 1915.-1916. Uređuje s Milanom Marjanovićem englesko-francuski *Bulletin Yougoslave*.

1916. Veći dio godine provodi u Davosu, potom u Nici i liječi se od razbuktane tuberkuloze i srčanih tegoba. Novčano mu pomažu političar Robert William Seton-Watson i dekan King's Collegea Ronald Borrow. Dopisuje se s A. H. Bullenom, izdavačem njegove drame *The Liberators (Osloboditelji)*. Zahvaljuje se na pozitivnom mišljenju o drami i izvještava da će R. W. Seton-Watson napisati predgovor knjizi. U Londonu izlazi *Two Serbian Songs*.
1917. U rujnu prekida ugovor s King's Collegeom. U Londonu objavljuje *Two Southern Slav Songs*. Putuje po Italiji (Padova, Firenca) i Francuskoj (Pariz).
1918. 18. veljače brodom La Touraine iz Bordeauxa stiže u New York. 20. listopada u "New York Timesu" izlazi tekst *Jugoslav Theatre fans Patriotism*, u kojem se prikazuje Tucićeve dramatika, napose drama *Osloboditelji*. 26. studenoga, zagrebačka praiizvedba drame *Osloboditelji*, koja tematizira Drugi balkanski rat. Drama *Osloboditelji* prevedena na engleski pod naslovom *The Liberators*. Objavljuje raspravu *Jugoslav aspirations*. Voditelj je Jugoslav Press Bureaua u Washingtonu D. C. Albert E. McKinley uvrštava i Tucićeve članke u zbornik *Collectied Materials for the Study of the War*.
1919. 9. veljače održana je irsko-engleska premijera drame *The Liberators*, čime je otvorena prva sezona literarno ekskluzivnog Dublin Drama Leaguea pri Abbey Theatreu (danas The National Theatre of Ireland). Vode ga irski i engleski književnici: Lennox Robinson, Ernest Boyd, James Stephens i William Butler Yeats. Nova izvedba uslijedila je 17. veljače. 14. srpnja dobiva Demetrovu nagradu za dramu *Osloboditelji*. Pripovijetka *Zadnje poglavlje* u Leipzigu je prevedena na njemački.
1920. 20. lipnja dramu *The Liberators (Osloboditelji)* uprizorila je trupa People's Theatre Society u Surrey Theatreu u Londonu. Živi u New Yorku.
1922. 22. veljače u Woodlawu, u američkoj saveznoj državi Pennsylvaniji, amateri su izveli dramu *Truli dom*.

1933. U zagrebačkom tisku zabilježena je Tucićeva 60. obljetnica života. Serija članaka-komentara o političkim i gospodarskim pitanjima na relaciji Amerika – Europa objavljena je u “Jutarnjem listu” i “Obzoru”.
Dopisuje se s Ivankom Jandrić-Sajević, kćerkom glumaca Ivane i Sandora Sajevića.
Živi na adresi 46th Street, 41-20, Long Island, New York.
1938. U New Yorku ga posjećuje Josip Badalić.
1940. 24. rujna umire u New Yorku.
Ivan Krešić objavio vijest o smrti u newyorškim dvojezičnim hrvatsko-engleskim novinama “Hrvatski list”.
18. studenoga održana komemoracija u Malom kazalištu u Frankopanskoj ulici, prije izvedbe komedije Karla Ettlingera *Knjiga za pritužbe*, koju je preveo i lokalizirao Srgjan Tucić.
Ravnatelj Drame zagrebačkog kazališta, Josip Badalić, govori o Tucićevo književnom stvaralaštvu.
1941. U 2. broju mjesečnika “Hrvatska revija” objavljen nekrolog Srgjanu Tuciću.
1947. Horatio Smith u *Dictionary of Modern European Literature* ističe važnost Tucićevo književnoga djelovanja.
1950. Peter Kavanagh u knjizi *The Story of the Abbey Theatre. From its Origins in 1899. to the Present* spominje izvedbu drame *The Liberators* u Dublinu 1919.
1958. Pjesma u prozi *Disonanca* uvrštena u knjigu *Antologija hrvatskih pjesama u prozi*.
1970. Bio-bibliografski pregled djelovanja Srgjana Tucića uvršten u knjigu Francis Eterovich i Christophera Spalatina *Croatia: Land, People, Culture*. Spominju se njegove drame *Golgota*, *Osloboditelji* i *Niz strminu*.
1993. Ante Kadić u knjizi *Iseljena Hrvatska* daje pregled Tucićevo stvaralaštva.
1997. Drama *Povratak* prevedena je na esperanto pod naslovom *Reveno*.
2007. U knjizi Antonije Bogner Šaban *Novi sadržaji starih tema* tiskana rasprava *Književni krug obitelji Tucić*.

A. B. Š.